

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE VICEPRESIDÈNCIA DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

10495

Acord de la Comissió Insular de Patrimoni Històric del Consell Insular de Mallorca de la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la torre de Sa Porrassa del terme municipal de Calvià (exp.:107/14)

A la sessió del dia 28 d'abril de 2015, la Comissió Insular de Patrimoni Històric de Mallorca, va acordar, entre d'altres, el següent:

I.- Incoar la modificació de l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre de Sa Porrassa del terme municipal de Calvià, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.

II.- Suspendre la tramitació de les llicències municipals de parcel·lació, d'edificació o d'enderrocament en la zona afectada així com dels efectes de les llicències ja concedides. Qualsevol obra que calgui realitzar a l'immoble afectat per la incoació haurà de ser prèviament autoritzada per la Comissió Insular de Patrimoni Històric.

Aquesta suspensió dependrà de la resolució o de la caducitat del procediment.

Tot això de conformitat amb els punts 3 i 4 de l'article 8 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del Patrimoni Històric de les Illes Balears.

L'acord de declaració s'haurà d'adoptar en el termini màxim de vint mesos comptadors des de la data d'iniciació del procediment. Caducat el procediment, no es podrà tornar a iniciar en els tres anys següents, llevat que ho demani el titular del bé, de conformitat amb l'article 10.6 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre PHIB.

III.- Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Calvià i al Govern de les Illes Balears.

IV.- Publicar aquest acord d'incoació al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de Estat i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.“

El trasllat d'aquest acord es fa a reserva de l'aprovació de l'Acta.

Palma, 5 de juny de 2015

La secretaria delegada de la Comissió Insular de Patrimoni Històric

Serafina Munar Gregorio

ANNEX

Es publica un extracte de l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015 a què fa referència aquesta publicació es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

Memòria històrica i descriptiva

Aquesta torre és coneguda també com a sa Torre Nova, Torre de sa Punta Nadala o Torre de sa Punta de Pascual Martí. Segons Bover, aquesta torre fou ordenada edificar pel Gran i General Consell el 1595, i s'acabava el 1616; i segons l'Arxiduc fou el 1691. Es tenen notícies

dels torrers de 1701, 1708, 1710 i 1712, anys en els que s'han d'efectuar un parell de dispars per evitar l'acostament de diverses naus. El 1769 hi havia dos torrers i es situava a la possessió Sa Porrassa del Marquès de la Romana. El 1793 la torre necessita reparacions. El 1825 encara conservava dos canons de ferro, i el 1867 fou subhastada.

La torre de Sa Porrassa es troba situada a uns 40 m. sobre el nivell del mar a la costa de llevant de Calvià, entre les torres d'Illetes a llevant i la de Portals Vells al sud.

La zona on s'ubica la torre constitueix un dels extrems de la urbanització anomenada Torrenova. El solar on se situa la torre no s'ha vist urbanitzat ni transformat excepte pel que fa al camí d'accés, des del carrer fins a la torre, i dues construccions que se situen molt properes a la torre. Es tracta de dos xalets amb una aparença de primera meitat del segle XX, (a la fotografia aèria del 1956 ja apareix clarament, com a mínim el situat a la banda de llevant de la torre, entre la torre i la mar, amb una configuració que sembla similar a l'actual). Els dos xalets es troben actualment abandonats i amb un estat de conservació bastant precari. A la zona propera a la mar es poden observar restes de punts d'extracció de pedra que potser servis per a la construcció de la torre.

Se tracta d'una torre de defensa lleugerament troncocònica, amb un basament d'alçada variable rematat amb un cordó. Les peces del parament de pedra tenen un tamany decreixent d'abaix cap adalt. La porta se situa a la banda de terra (a ponent) i a la vertical de la porta se conserven les restes d'un matacà per protegir-la. El muret de remat de la torre és més alt a la part de terra i presenta una finestra amb llinda triangular. A l'altre costat de la façana, a eix amb la porta se troba una finestra, orientada cap a llevant. A coberta conserva restes de la coberta de l'escala (modificades) i restes del fumeral (modificat). A la banda mar de la torre, però no situat sobre l'eix del portal principal s'hi troba un portal, que permet l'accés a nivell de planta baixa, a nivell de cota del terreny. Pel que fa als acabats, la façana presenta un revestiment continu que deixa entreveure en una petita proporció la pedra de la mamposteria. La cambra principal se troba a uns quatre metres d'alçada sobre el terreny natural, té volta esfèrica, de majors dimensions que d'altres torres de senyals. L'accés original és un portal adintel·lat, fet a base de dues peces de marès tallat, com els brancals. A la dreta de l'entrada original hi ha una escala de caragol que dona accés a la planta superior, i a continuació el brocal d'un aljub. Davant la porta hi ha una finestra tronera adreçada cap a la mar, i junt a ella una escala de caragol moderna, que condueix a la porta actual. L'interior de la cambra principal ha estat modificat, sobretot la xemeneia. L'escala que condueix a la terrassa superior té una arribada protegida per una garita de nova factura, que deu ocupar el lloc d'una anterior. La cambra principal presenta un acabat amb diverses capes de revestiments continus amb morters tradicionals i un acabat encalat blanc, i un paviment d'emmacat que segurament és d'alguna reforma, potser la mateixa que modificà la xemeneia.

Estat de conservació

L'estat de conservació tipològic és bo, en el sentit que no s'observen afegits d'èpoques recents que afectin els seus trets essencials, si bé és cert que s'hi ha fet diverses modificacions, com el referit a l'accés per planta baixa o a la cambra principal o les intervencions a coberta de refacció de coberta de l'escala i del fumeral.

Estructuralment la torre no presenta patologies greus que puguin posar en perill la seva estabilitat estructural. Així i tot, tant al coronament, on ha crescut una figuera, com als murs i a la base hi ha invasió de vegetació que ha arrelat dins les fàbriques i que contribueix negativament a la conservació de l'element, facilitant la degradació de les fàbriques.

S'observen llacunes amb pèrdua de morters de revestiment, manca de cohesió i morter de juntes, fet que juntament amb la seva exposició a la intempèrie afavoreixen la penetració d'aigua i debilitament de les fàbriques. Hi ha orientacions en molt millor estat de conservació que les altres.

A la coberta també hi ha crescut la vegetació i el paretó de la coberta està parcialment desfet, resultat de la combinació dels efectes de la vegetació i el vandalisme.

La cambra principal presenta degradació pel que fa al seu estat de conservació interior, amb pèrdua de morters, penetració d'humitats per l'escala d'accés a la coberta i actes de vandalisme.

Pel que fa a l'estat de conservació de l'entorn, cal referir-se, per un costat, a la possibilitat de connexió visual d'aquesta torre amb les successives. Aquesta possibilitat ha perdurat fins a l'actualitat. Pel que fa a l'entorn immediat del bé, hi destaca la construcció de dos habitatges unifamiliars, situats a la mateixa parcel·la, entre la torre i la mar, que es troben actualment en estat d'abandonament. A banda d'aquests, la resta de parcel·la no ha estat edificada i està coberta de vegetació (sotobosc mediterrani, pinar, i alguna planta que devia correspondre al jardí dels xalets. La torre resulta també visible des de la via pública des de la qual actualment s'hi accedeix (carrer Torrenova).

Descripció i justificació de la delimitació del bé i de l'entorn de protecció

Tal i com s'ha anat exposant al llarg d'aquest informe, l'element amb significats i valors patrimonials ho constitueix la pròpia torre. Donat que no s'observa cap altre element a l'entorn que formés part del conjunt original, l'element delimitat com a BIC és la torre, tal i com es recull a la delimitació gràfica adjunta.

Es delimita com a entorn de protecció una envoltant de l'element declarat BIC que permeti garantir la preservació dels seus valors patrimonials actuals que, en aquest cas s'han de dirigir principalment, al marge de la seva necessària conservació física, vers la seva consideració de punt d'observació sobre el territori i la seva pertinença al sistema defensiu que envoltava la costa.

Principals mesures de protecció i criteris d'intervenció en el bé i el seu entorn

Pel que fa al BIC, en principi només hauria de ser objecte d'obres de conservació i de restauració. En qualsevol cas, les intervencions haurien de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element. S'haurà de mantenir la volumetria existent.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc. Aquelles petites intervencions més modernes que modificaren la configuració original de la torre podran ser objecte d'estudi més específic i si fos el cas, d'intervenció més profunda.

S'haurà d'eliminar la vegetació que ha crescut al coronament, base i murs de la torre, parant especial atenció a evitar vegetació adossada a la construcció.

S'hauran de prendre les mesures adient per tal d'evitar els actes de vandalisme, que, poden contribuir a la degradació accelerada de l'element.

S'han de estudiar les mesures necessàries per tal d'evitar les penetracions d'aigua i humitats des de l'exterior.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Les intervencions més enllà del simple manteniment, hauran de comptar amb la participació d'un equip interdisciplinari en el que hi participi, a més de l'arquitecte i l'enginyer de l'edificació, un historiador /historiador de l'art, un arqueòleg i un restaurador.

Pel que fa a l'entorn immediat del bé, cal indicar els efectes nocius de la presència de vegetació situada just a la base del bé, tant perquè pot significar el deteriorament físic del bé (arrancar revestiments). No és adient introduir humitats a la base de la torre a al seu entorn immediat.

L'altre de les funcions principals d'aquest entorn de protecció és la preservació de les visuals del monument, per tant, les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument i hauran d'estar sempre encaminades a no minvar la contemplació del mateix. Per tant, dins l'entorn de protecció no es permetran noves edificacions. Pel que fa a les edificacions existents, actualment en estat d'abandonament, es tracta d'edificacions que interfereixen en la contemplació de l'element, per tant, se n'haurà d'estudiar el seu origen i característiques, i a no ser que tinguin un interès patrimonial per se, el que seria òptim per a la preservació del monument seria la seva desaparició.

